

دفتر ششم

تاریخ شفاهی
نشر معاصر ایران

طراحی

گفت‌وگو با طراحان گرافیک

محمد هاشم اکبریانی

خانه کتاب

زمستان ۱۳۹۸

سرشناسه: اکبرياني، محمد هاشم، ۱۳۴۴ -
 عنوان و نام پديدآور: طراحي: گفت و گو با طراحان/ محمد هاشم اکبرياني.
 مشخصات نشر: تهران: خانه کتاب، ۱۳۹۸.
 مشخصات ظاهري: ۳۷۶ ص.
 فروست: موسسه خانه کتاب؛ ۶۹۵. تاريخ شفاهي نشر معاصر ايران؛ ۶.
 شابک: ۹-۵۳۹-۲۲۲-۶۰۰-۹۷۸
 وضعيت فهرست نويسي: فيفا
 عنوان ديگر: گفت و گو با طراحان.
 موضوع: کتاب آرايي -- ايران
 موضوع: Book design -- Iran
 موضوع: طراحان -- ايران
 موضوع: Designers -- Iran
 رده بندي کنگره: Z۲۴۶
 رده بندي ديوي: ۶۸۶/۲۲۵۲۰۹۵۵
 شماره کتابشناسي ملي: ۶۱۰۸۵۵۹

تاريخ شفاهي نشر معاصر ايران (۶)

موسسه خانه کتاب (۶۹۵)

عنوان: طراحي: گفت و گو با طراحان گرافيک

تاريخ شفاهي نشر معاصر ايران (دفتر ششم)

تهيه و تنظيم: محمد هاشم اکبرياني

ويراستار: حسن هوشمند

ناشر: خانه کتاب

نوبت چاپ: اول، اسفند ۱۳۹۸

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

بها: ۴۰۰۰ تومان

شابک: ۹-۵۳۹-۲۲۲-۶۰۰-۹۷۸

طراح گرافيست: علي رضا کرمي

صفحه آرا: جواد رحيمي

چاپ و صحافي: چاپ شاد رنگ

نشاني: خيابان انقلاب اسلامي، بين خيابان فلسطين جنوبي و برادران مظفر، شماره ۱۰۸۰

مؤسسه خانه کتاب - شماره تماس ۸۸۳۴۲۹۸۵

فهرست مطالب

۷	پیش گفتار
۹	مقدمه
۱۱	علی اکبر صادقی
۴۱	قباد شیوا
۷۵	فرشید مثقالی
۱۰۷	مهنوش مشیری
۱۳۷	فریده شهبازی
۱۶۳	مرتضی اسماعیلی سهی
۱۹۹	محسن حسن پور
۲۲۹	محمدعلی بنی اسدی
۲۶۳	سید فضل الله (کمال) طباطبایی
۲۸۷	علیرضا گلدوزیان
۳۰۷	نرگس محمدی
۳۲۵	علی هاشمی شهرکی
۳۴۵	ماهنی تذهیبی اصفهانی

پیش‌گفتار

از نظر زیبایی‌شناسی، طراحی و گرافیک کتاب یکی از تأثیرگذارترین عوامل در جذب مخاطب است. بر این اساس باید گفت طراح و گرافیست در استقبال از یک کتاب نقش مؤثری دارند. در چرخه نشر نیز این مؤلفه جای ویژه‌ای به‌خود اختصاص داده است. امروزه تولید کتاب را بدون طراحی نمی‌توان در نظر گرفت. با این حال وقتی به نوشته‌ها و گفته‌های مربوط به نشر توجه کنیم نشان‌چندانی از طراحی به‌عنوان مؤلفه‌ای مهم در انتشار کتاب به‌چشم نمی‌خورد. البته این امر، به طراحی کتاب محدود نمی‌شود و عوامل بسیاری در صنعت نشر سهم دارند که به آن‌ها توجه شایسته‌ای نمی‌شود.

زمان طولانی‌ای به مدت سه دهه، تمام فعالیت‌های حرفه‌ای خود را به کتاب و گسترش کتابخوانی اختصاص داده‌ام. در همهٔ این سال‌ها یک نکته روزبه‌روز برایم روشنی بیشتری پیدا کرد و آن این‌که زمانی می‌توان نشر را به‌درستی مورد مطالعه قرار داد که به همه عناصر مؤثر در تولید کتاب پرداخت. بر این اساس همان‌اندازه که ناشر و کتابفروش در نشر تأثیرگذارند؛ ویراستار، حروفچین، قانونگذار کتاب، صحاف، کتابدار و... هم صاحب نقش هستند.

موضوع مهم دیگر نبود تحقیق و پژوهش در خصوص بخش‌های مربوط به نشر است. متأسفانه منبع مشخص و قابل اتکایی که بتواند مبنای کار پژوهشگران باشد، وجود ندارد یا بسیار اندک است. به این ترتیب اگر قرار است منابعی وجود داشته باشد چه بهتر گفته‌های کسانی باشد که خود در این راه فعال بوده‌اند و عمری را در این راه صرف کرده‌اند.

«خانه کتاب» که یکی از مراکز و نهادهای مهم مرتبط با کتاب بوده و تاکنون آثار فراوانی دربارهٔ کتاب و نشر منتشر کرده است وظیفه خود دید منابع دست

اولی را تدارک ببیند تا امر پژوهش در این زمینه میسر شود. البته خانه کتاب در جشنواره‌های خود به طراحی و شکل کتاب هم توجه کرده است و حتی یک جشنواره مستقل تحت عنوان دوسالانه نشان شیرازه نیز راه‌اندازی کرده است که به صورت تخصصی به مسائل زیباشناسی کتاب می‌پردازد. با چنین نگاهی بود که طرح «تاریخ شفاهی نشر معاصر» شکل گرفت. در این طرح، اصل بر آن است که همه عناصر مؤثر در عرضه کتاب موردنظر قرار گیرند و تاریخ حیات آن‌ها در دوران معاصر از خلال گفت‌وگو با سرآمدان هر رشته به تصویر کشیده شود. بی‌شک تاریخ نشر کتاب در ایران برخاسته از تاریخ زندگی حرفه‌ای ویراستار، موزع، کتابدار و ... است و اگر آیندگان بخواهند درباره نشر امروز سخنی بگویند و پژوهشی انجام دهند، این کتاب‌ها منبع بسیار مهمی خواهد بود. قدم اول در این راستا را به تاریخ شفاهی «ویراستاری» اختصاص دادیم که شروعی بود برای کار در دیگر حوزه‌ها. پس از آن موضوعات «پخش کتاب»، «کتابفروشی‌ها»، «حروفچینی» و «حقوق نشر» مورد نظر قرار گرفت و در گفت‌وگو با صاحب‌نظران و عزیزی که عمری را در پیشرفت این رشته‌ها گذاشته‌اند، تاریخ تحولات هر یک از آن‌ها در کشورمان به تصویر کشیده شد. این دفتر را که ششمین دفتر از این مجموعه است، به «طراحی کتاب» اختصاص دادیم که امروزه نقشی حیاتی در جذب مخاطب دارند.

در انتها وظیفه خود می‌دانم از مجری طرح، آقای محمدهاشم اکبریانی و سایر همکارانشان و همچنین همه همکاران خودم در مؤسسه خانه کتاب که هم‌دلاانه چنین فعالیت‌هایی را پی‌گیری می‌کنند تقدیر کنم. همین‌طور از مصاحبه‌شوندگان که همگی از سرمایه‌های اجتماعی و فرهنگی این خاک زرخیز هستند و نهایت همکاری را در انجام این مهم داشتند، سپاس‌گزارم.

نیکنام حسینی‌پور

مدیرعامل خانه کتاب

زمستان ۱۳۹۸